

Мистецтво опонування та оцінки роботи колеги

Опонувати – виступати з критичним розбором чого-небудь на диспуті, під час захисту дослідницької роботи.

Опонувати – виступати з запереченнями кому-небудь в публічній бесіді, оспорювати чийсь думки чи міркування.

Порівняти **to oppose** – виступати проти, заперечувати.

Опонування – невідємна частина наукової дискусії.

Дискусія (від лат. Discussio - розгляд, дослідження) - обговорення якого-небудь спірного питання, проблеми. Важливою характеристикою дискусії, що відрізняє її від інших видів спору, є аргументованість.

Обговорюючи спірну (дискусійну) проблему, в якій кожна сторона, опонуючи думку співрозмовника, аргументує свою позицію.

У логічній теорії суперечки й теорії аргументації дискусія досліджується не з боку її психологічної або соціологічної функції, а за змістом, за аргументаційним арсеналом. Відповідно до класифікації аргументації, запропонованої ще Аристотелем, розрізняють **чотири різновиди дискусії:**

Аподиктична дискусія - дискусія з метою досягнення істини. Така дискусія дотримується логічних правил висновків.

Діалектична дискусія - дискусія, яка претендує лише на досягнення правдоподібності.

Ерістична дискусія - дискусія з метою схилити опонента до своєї.

Софістична дискусія (софістичний суперечка) - дискусія з метою перемогти будь-яким шляхом. У такій дискусії використовуються логічні прийоми-софізми (в тому числі засновані на маніпулюванні змістом слова), введення співрозмовника в оману і т. д.

У опонуванні застосовуються різноманітні стратегії заперечення.

СТРАТЕГІЇ ON-CASE - група стратегій, що полягають у змістовному спростуванні окремих елементів роботи чи доведення їх невідповідності вимогам.

1. ЗАПЕРЕЧЕННЯ НА РІВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРИЧИН ПРОБЛЕМИ:

ЗАПЕРЕЧЕННЯ ІСНУВАННЯ ПРОБЛЕМИ – полягає у підтримці статус-кво шляхом доведення несерйозності даної проблеми чи демонстрації того, що вона вже вирішена.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ПРОБЛЕМИ – ствердження меншого ступеню актуальності даної проблеми через співставлення її з більш актуальними проблемами.

ПРОБЛЕМА НЕ ПОВ'ЯЗАНА З ТЕМОЮ – спростування зв'язку між проблемою та темою.

2. ЗАПЕРЕЧЕННЯ НА РІВНІ ПЛАНУ ДІЙ ТА ПЕРЕВАГ ПЛАНУ ДІЙ:

НЕРЕАЛЬНІСТЬ ПЛАНУ – демонстрації нереальності плану досліджень через невідповідність просторовій площині, яка визначена проблемою.

НЕКОНКРЕТНІСТЬ ПЛАНУ – ствердження відсутності конкретних проблем чи питань, їх недостатньої специфічності через невідповідність конкретній темі.

ПЛАН ДОСЛІДЖЕННЯ НЕ ВИРІШУЄ ЗАВДАНЬ – демонстрація негативних ефектів від реалізації плану.

СЛАБКИЙ ЗВ'ЯЗОК МІЖ ПЛАНОМ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ – відсутність зв'язку між планом та результатами чи наявність занадто ускладненого причинового зв'язку.

ПОЗИТИВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРИВ'ЯЗАНІ НЕ ЛИШЕ ДО ПЛАНУ ДОСЛІДЖЕННЯ – демонстрація інших шляхів досягнення аналогічних позитивних результатів.

ПЛАН НЕ ВИРІШУЄ ПРОБЛЕМУ ДОСЛІДЖЕННЯ – спростування зв'язку між планом та проблемою або ствердження того, що план не вирішує проблему.

3. ЗАПЕРЕЧЕННЯ НА РІВНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ЦІЛОМУ:

СТРАТЕГІЯ CASE PRESS – доведення непідкріпленості усіх елементів дослідження належною доказовою базою.

АТАКА НА СИСТЕМНІ ЗВ'ЯЗКИ – спростування логічних зв'язків між елементами дослідження.

"НАВІТЬ ЯКЩО" - об'єднання кількох стратегій за допомогою конструкції "навіть якщо" і спрямування критики на різні структурні блоки позиції опонентів.

СТРАТЕГІЇ OFF-CASE - група стратегій, що полягають у спростування дослідження шляхом залучення зовнішніх ресурсів.

1. ВИСУНЕННЯ КОНТРПЛАНУ:

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ КОНТРПЛАН – висунення альтернативного плану дослідження проблеми.

КОНТРПЛАН – дослідження, які є альтернативними до обраних. Наприклад, якщо в дослідженні йдеться про мотивацію праведництва, пропонується дослідити результат дій праведників. Передбачає спростування проблеми, заявленої дослідником.

PLAN- INCLUSIVE – взятий за основу план дослідження частково вдосконалюється, що дозволяє не змінюючи кардинальним чином його ідеї, досягти додаткових переваг. Має

наступні різновиди: змін в межах плану як окремих досліджень, так і плану в цілому; змін щодо елементів дослідження; змін щодо джерел дослідження.

2. ВІДСУТНІСТЬ ЗВ'ЯЗКУ З ТЕМОЮ

Демонстрація того, що дослідник суперечить власному поясненню дослідження.

3. СТАТУС-КВО

Доведення того, що тема є достатньо дослідженою і нові дослідження не додають нічого нового та важливого.

Доведення того, що пропоноване дослідження є гіршим існуючих і вводить в оману

4. КРИТИКА

Атака на ціннісну систему, на якій побудовано дослідження. Можлива лише за умови підкріплення знанням різноманітних філософських ідей.

При підготовці використано рекомендації та методичні матеріали Київського відділення ВМГО "Дебатна Академія".